

# ERDÉLYI GAZDA

## AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

### KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,  
a lap szellemi részét illető közlemények az  
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ  
czimzendő.

A hirdetési díj szabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Áron, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor**  
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

## ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

### az „Erdélyi Gazda“ 1882-ik évi folyamára.

Az „Erdélyi Gazda“ 1882. új évvel XIV-ik folyamába lép, előfizetési ára egész évre csak **két forint**, féléves előfizetéseket nem fogadunk el.

Ezen előfizetési ár már elég olcsóra van ugyan szabva, de hogy a lapnak terjedése és épen azon körökbe való eljutása, melyek vagyoniilag korlátoltabb helyzetben vannak, még inkább biztosítva legyen: igazgató választmányunk, támogatva a nmlgu földmívelési ministeriumnak és magának az erdélyi gazdasági egyletnek tetemes anyagi segélye által, elhatározta, hogy

**községek, községi előljárók, körjegyzők, lelkészek, iskolák és tanítók,**  
**valamint a hazaigazdasági egyletek tagjai**


az „Erdélyi Gazda“ 1882. évi egész folyamát fél árban azaz

 **egy forintért** 

rendelhetik meg, ha ezen összeget legkésőbb 1882. január hó 15-éig legczélszerűbben közvetlenül Kolozsvárra az „Erdélyi Gazda“ kiadó hivatalának czimezve beküldik, mire nézve mint legolcsóbbat a posta-utalványt ajánljuk.

A pontos megrendelést annyival inkább kérjük, mert felesleges példányokat nem nyomathatunk és így a későn jelentkezők csonka évfolyamot nyernek.

Lapunk iránya marad a régi s midőn az önzetlen vállalat tömeges pártolását reméljük, egyszersmint teljes tisztelettel kérjük t. olvasóinkat: sziveskedjenek az „Erdélyi Gazda“ törekvéseit **becses szellemi közreműködésükkel is** hathatósan előmozdítani.

 Olcsó hirdetési rovatunkat, mely a lap jelen olvasottsága mellett biztos sikert ígér, ajánljuk az eladók és vevők szives figyelmébe; **egyleti tagok és előfizetők 25% díjkedvezményben részesülnek.**

**Az „Erdélyi Gazda“ szerkesztősége  
és kiadó hivatala.**

**Tartalom:** Előfizetési felhívás 1882-re. — Az év végével. W. — Mesterséges eső T. R. — A méhtörzseknek téli szállásra való elhelyezése. D ö m ö t ö r L á s z l ó. — Magyarország marhaállománya. — Egyveleg: A kolozsvári allandó állatkiállítás részvényesei. Veszédelmes katalógus. Hunyadmegyei kaszagyártás. — V i d é k i g a z d. t u d ó s í t á s: Lesnyek. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

Melléklet: Az 1881-ik évfolyam czimlapja és tartalomjegyzéke. —

### Az év végével.

Tél közepén vagyunk, a növények téli álmukat alusszák, a mezei munka kedvezőtlen időjárás miatt szünetel s a gazda munkássága a házra és majorra szorítkozik. Szorgalmas gazda azonban most is elég foglalkozást talál; állatok gondozása, helyenként tejgazdaság, cseplés, tengeri morzsolás, az eladó termények piacra való szállítása, gazdasági eszközök faragása, fahordás és egyéb teendők fordulnak elő. Ezen teendők dacára még mindég marad a gazdanak szabad ideje is, mert a napok rövidek, az éjszakák pedig hosszúak. Ezen időszak legalkalmasabb arra, hogy a gazda megismerkedjék a mezőgazdaság terén történetekkel; erről pedig gazdasági lapok olvasása által szerezhet tudomást.

De az év végével még más teendő is vár a gazdára. Minden gondos gazda visszapillant a lefolyt évre, számot vet magával s tudni akarja, hogy az év bezártával előbbre haladt-e? vagyona szaporodott, birtoka nagyobbodott vagy javult-e? Életkérdés ez s azon gazda, a ki e kérdéssel nem foglalkozik se arra feleletet nem keres, az csak sötétben tapogató s nyugodt soha sem lehet.

Csak hogy a fentebbi kérdésekre megfelelni igen bajos, ha a gazda rendes számvitelt nem vezet; pedig sajnos, gazdánk nagyobb része e bajban szenved, sőt egyesek épen feleslegesnek tartják a számvitelt, mások elismerik ugyan annak szükségét és hasznos voltát, de állításuk szerint nem találnak hozzá időt.

Megfelelhet azonban, ha csak megközelítőleg is, a fentebbi kérdésekre azon gazda is, a ki számvitelt nem vezetett, ha következőképpen jár el:

Legelőször becsülje meg minden vagyonát s puhatolja ki, bár csak megközelítőleg, mi változáson ment az át, az elmúlt év lefolyása alatt.

A vagyonnak megbecsülése abból áll, hogy vagyonunknak minden egyes ágát feljegyezzük s annak pénzértékét meghatározzuk.

A gazda vagyona különböző ágakból áll. Először is a földbirtokból: azaz: szántó, rét vagy kaszáló, legelő, erdő, szőlőből stb. Ezen tárgyaknak pénzértékét meghatározni nem lesz oly nehéz, mert ezek ára az ott történt vételekből s eladásokból rendszeren ismeretes. A földbirtok állapotában történt változások is könnyen megállapíthatók.

A földbirtok értéke emelkedhetett vétel vagy telkesítés, p. o. vízlecsapolás, öntözés, gyümölcsfák ültetése, szőlők beállításai stb. által; apadhatott egyes földrészek eladása, erdők letarolása, vagy elemi csapások p. o. vízáradás által. A vételre, valamint a telkesítésre fordított költségek a földbirtok meg-

állapított értékéhez hozzáadandók, a netalán eladott birtokrészekből, vagy a fa eladásból bejött összeg, nemkülönbön az elemi csapások által okozott kár a földbirtok felvett értékéből levonandó.

A földbirtok után következnek az épületek, melyeknek értékét meghatározni ugyan már körülményesebb, de megközelítőleg még is lehetséges. A netalán egészen újból épített vagy nagyobbított épületeknek költségei az épületek értékéhez hozzáadandók, p. o. valamennyi épületeinket megbecsültük volna 5000 frtra, az ez évben épített istálló pedig került volna 1000 forintba, ugy az épületek értéke a jelen év lezártával 6000 forint volna.

A marhaállomány, ugy az igavonó, mint a haszonállatok pénzértéke a jelen árak szerint felveendő s az a mult év végén talált értékével összehasonlítandó, így megkapjuk ezen vagyonunk többletét vagy hiányát. P. o. a mult év végével marhaállományunk becsértéke lett volna 3500 frt, a jelen év végével pedig ténne 3800 forintot, akkor vagyonunk ezen ága a jelen év lezártával 300 frttal emelkedett volna.

A gazdasági és házi eszközök szintén feljegyeztetnek és megbecsültetnek s ezeknek száma és értéke a mult év végével talált értékével összehasonlítandó. Ezen apróbb, de nagyobb számú tárgyaknak az összeírása és megbecslése kissé körülményes ugyan, de ne sajnálja a gazda ezen fáradságot; mert ha egyszer ezek jegyzéke pontosan van összeállítva, akkor azt több éveken keresztül használhatja s nem szükséges egyéb, mint az évenkénti szaporulatot vagy apadást abba bevezetni s ez által a rendet sokkal jobban betarthatja, minthogy az átnézet a vagyonnak e fontos ága felett, mely a romlásnak és elidegenítésnek van leginkább kitéve, mindég igen egyszerű.

Nehézebb, de célunk eléréséhez elkerülhetlenül szükséges a terménykészleteknek különösen a szemes és szalmában lévő gabonának, a lemorzsoló és morzsolatlan tengerinek, takarmány és szalmának, bor, kender és élelmi szereknek, valamint a trágyának a megbecslése. A megmérhető anyagok nem okoznak nehézséget, a szalmás gabona, takarmány és trágya megbecslésénél óvatosak legyünk, különben könnyen csalódhatunk.

Nemcsak a trágyatelepen lévő trágya, hanem az is, mely összel a mezőre kihordatott s a melyből még semmi termény nem fogyasztott képez becsü tárgyat; mert ha a trágya alászántatott, jobban van elhelyezve, mint a trágyatelepen. Legtöbb nehézséget fog okozni ezen készletek pénzértékét meghatározni mert a takarmány, szalma és trágya legfeljebb városokban képez piaci cikket s az ott létező viszonyok szerint pénzértéke sokkal nagyobb, hogy sem azt gazdasági számvitelünkben alapul elfogadhatnánk. Oly tárgyaknál, a melyek csakis a gazdaságban értékesíttetnek s eladásra nem kerülnek, elégséges volna azok mennyiségét meghatározni. Azon esetben azonban, ha azoknak pénzértékét is tudni ohajtanánk, akkor az e célra régi időktől használt ugynevezett rozs értéket vehetjük alapul, azaz azon tárgyak megbecslésére a rozsok piaci árát vesszük fel alapul s akkor 3 mázsa szénát, 6 mázsa szalmát és 20 mázsa trágyát egy pozsonyi mérő = rozs értékével számítunk.

P. o. ha 1 p. mázsa rozsnak piaci ára 3 frt, akkor egy mázsa széna 1 frt, egy mázsa szalma 50 kr és egy mázsa trágyának 15 kr. volna becsértéke.

A múlt év végével birt készletek mennyiségét pontosan meghatározni csak ott lehet, a hol ezen készletek már akkor számba vétettek; megközelítőleg azonban emlékezetből is képes lesz a gazda megítélni, vajjon a jelen év végével több vagy kevesebb gabonája, szalmája s trágyája van-e, mint az elmúlt év végével volt.

Végre számba veendő a pénzkészlet is. Az eddig feljegyzett értékhez mind az hozzá számítandó, a mit a gazda készpénzben vagy pénzürtékben (takarékpénztárban, állampapírokban, vagy kint levő tartozásokban) bír; de a netaláni adósságai ezen összegből levonandók.

A maradvány adni fogja a vagyonnak tiszta pénzürtékét. Ha ezen összeg nagyobb, mint a múlt évi vagyonszelvétele alkalmával, úgy ezen vagyonszaporodás a gazda jelen évi tevékenységének eredménye, vagy is gazdaságának hozama; ha elleuben ezen összeg kisebb, akkor veszteséggel gazdálkodott. A gondos gazda azonban ezen eredménnyel nem fog megelégedni, hanem kutatni fog, hogy ezen haszon vagy veszteség honnan ered s ezen kutatás felvilágosítja őt a gazdasági üzletben történtek felől s további működésének támpontul szolgál. De meg fog győződni a számvitel szükségességéről is, minthogy csak ez által képes ténykedését helyesen ellenőrizni.

W.

### Mesterséges eső!

Látjuk már, hogy csóválják tisztelt olvasóink fejüket és halljuk már az észrevételt: „hát még mi mindent fognak feltalálni?!“

Hogy a gondolat: esőt mesterségesen előállítani, Amerikában született azt talán felesleges még részünkről is megjegyezni, mindazonáltal azt, mi egy Milwaekuban Észak-Amerikában megjelenő német folyóirat a Volksmagazin erre vonatkozólag közöl, annál is inkább akarjuk a magyar gazdaközönség előtt ismertetni, mert az sok figyelemre méltót tartalmaz, mihez részben még az egyszerűbb gazda is észrevételeit teheti és miután a kellő időben megjelenő eső a mezőgazdaság nagy áldása, lehet hogy egy és más gazda indítatva, talán kedvet kap saját tapasztalatait is összefoglalni és közölni.

Ruggles Dániel észak-amerikai tábornok Fredericksburgban azon gondolatra jött, hogy léghajóval a felhők közé feibocsátott dynamit-töltények, melyek oda fenn vagy automatikus gyújtókkal, vagy villamhuzal összeköttetés által explodálnak, esetleg esőt okozhatnak, Ruggles ezen „felfedezését“ szabadalommal elakarta láttatni és a kívánt patentet el is nyerte.

Habár ezen terv látszólag kivihetetlen, az mégis tudományosan elismert helyes felvételre van fektetve és alapgondolata találkozik Espy tanárával, ki azt tanácsolta, hogy atmosphaericus lecsapódások nagy tüzek által eszközöltessenek. Egy helyen t. i. azt állítja, hogy a tűz által egy felfelé szálló légáram

okoztatik, mely az elégetési hely fölött levő nedves levegőt, a magasabb, hidegebb régióba hajtáná. Miután pedig a hideg összehuz, természetszerűleg a meleg levegőben levő nedvesség a hidegebb rétegekben összetömörülne és esővé válnék. Azt az elvenvétést tették, hogy nagy tűzvészeknél ritka az eső és rendszeren elmaradt, Espy arra azt jegyezte meg, hogy a légáram csak ott emelkedhetik fel, hol a légkör csendes és egy bizonyos nedvesség van abban. És ez tényleg így is van.

Mi már most erős exploziók befolyását az eső előállításra vonatkozólag illeti, azt híres tudósok már régóta észlelték.

Nagy csatákat és vulkanikus exploziókat gyakran valódi felhőszakadás követték. 1822. évben nagyon száraz idők voltak midőn a Vezuv tüzet okádni kezdett, erre erős tartós esőzések következtek. Humboldt a híres német természetbúvár figyelmeztette is akkor a szakembereket, hogy a vulkáni működés és a viharok keletkezése között van összefüggés.

Azt számították ki, hogy azon felső levegőrétegek, melyekben az esőfellegek lebegnek, oly hidegek, hogy hőmérsékük negyven fok a fagyponat alatt. Tehát világos, ha valamely körülmény folytán, az alsó, meleg és nedves levegőrétegek azon hideg régiókba felhajtának, condensatió jön létre és a lecsapódás eső alakjában mutatkozik. Az 1821. év óta, midőn Irland szigetén a nagy tűzokadásra borzasztó viharok és nehéz esők és jégverések következtek, melyek majdnem az egész nyugoti Európára kiterjeszkedtek az összefüggés vulkanikus exploziók és atmosphaericus zavarok közt ismételtelen észleltetett.

Az igaz, hogy a csaták után p. Gravelotte-nál és Sedan-nál nem voltak atmosphaericus lecsapódások, de másrészt ösmeretes azon tény is, hogy Trafalgarnal, Waterloonál és más helyeken, hol újabb időben nagy csaták voltak, a csaták alatt vagy után eső volt, mi Espy elméletét megerősíti.

A légritkítás, mely egynehány kilogramm dynamit exploziója által a felhők között eszközöltetnék, esetleg elég volna, hogy legalább kevés eső következne be. Kívánatos lenne tehát a kísérletek által erre nézve megbízható adatokat nyerni.

De van egy más tényező, mely úgy látszik az eső képzésre némi befolyást gyakorol. Azt tapasztalták, hogy mióta a Pacific vasut működik a sziklahegyekben és a Sierra Nevadaban, hol előbb majdnem semmi eső volt, mi miatt a vidék teljesen kiszáradt, gyakran esik az eső. A nézetek ennek oka felett különbözők. Vannak a kik annak tulajdonítják, hogy a légkörben a szén- és vizgőzök által változások okoztatnak; mások pedig azt állítják, hogy a vonatok ide-oda menete által a levegő folytonos rázkodtatásoknak van kitéve. Egy ok nem zárja ki a másikat, sőt valószínűleg mind a kettő számba vehető.

De a mi ott észleltetett, alkalmazható-e más vidékekre is? Az igaz még keveset tanulmányozták a vasutak befolyását az időjárásra.

Sok ezer vasuti mozdony dörög ötven év óta az országokon át, sok ezer millio métermázsza szén és tengernyi viz lett ezek által a levegőbe juttatva. Ehez jön még a számtalan gőzhajó. Hiszen tudja azt mindenki, hogy a sok széntűz egy olyan

óriási várost, mint Londont majdnem mindig ködben tartja és hogy ott gyakori az eső.

1854 előtt Észak-Amerika szövetséges államaiban, időnként általános aszályosság mutatkozott. Azóta az elmaradt és ez nagy részt annak tulajdoníthatik, hogy a vasut hálózat az utolsó évtizedek alatt nagyon terjedt. Európában és különösen Angolországban hasonlót észleltek. Az utolsó évtizedekben az esőzések mindenütt erősebbek voltak, ez különösen az utolsó években tapasztaltatott, úgy hogy ennek következtében a vetések egész Európában nagyon szenvedtek. Száraz, esőtlen nyarak tulajdonképpen csak Oroszország belsejében voltak, mely távol van a tengertől és a vasutak még ritkák.

A nagy mivelődési munkálatok által az ember úgy látszik nem csak saját életét és földjének talaját, hanem lassanként még a légkört és így végre egész lényegét megváltoztatja.

T. R.

### A méhtörzseknek téli szállásra való elhelyezése.

„A méhek teletelésének legokoszerűbb módja“ cikkemben kifejtettem, miként a méhek, csakis zárt, kellőleg védett helyen teletelhetők ki biztosan. Ily védett helyek a földbe ásott gödrök, a száraz pinczék — egyéb alkalmas lakrészek — és e czélből épített teletelő méhesok. Vegyük elő legelőbb a méheknek a földbe ásott gödrökbe való elhelyezését. E czélből ásunk olyan helyen, mely minden körülmények között szárazon marad, egy — a törzseink számához mért hosszúságú és szélességű — gödröt, mintegy 4—5 láb mélyen. Ezen gödörnek oldalait deszkákkal kipecczeljük, nehogy beomoljanak; fenekérol pedig elhelyezünk minden sor kaptár számára egy pár — egy lábnyi vastagságú — gerendát; mint a pinczében a bordók számára az ászkot.

A kaptárokat ezen gerendákra szoroson egymásmellé elhelyezzük. Előbb azonban minden kaptárnak röplykát el-látjuk rosta kéregből vagy átyugatott bádog lemezből készült rostéllyal; mely a levegőt bebocsátja, de a méhek — azon keresztül — a kaptárból ki nem jöhetnek. Ugyancsak a kaptárnak felső részébe is készítünk egy szelelő lyukat, — ha netán már ilyen nem volna — hogy a levegőnek kellő közlekedése legyen. Mert a fris levegő minden élő állatnak életfeltétele. Ha két vagy több sorba állítjuk a kaptárokat, akkor a sorok között legalább egy lábnyi hézag maradjon, nehogy a méhek által kifejtett meleg felettébb össze zsufolodjék és a levegőt fojtóvá tegye. A kaptárok ezen gödörbe elhelyezve lévén, kereszt gerendákat rakunk felibök. Ezekre pedig bab, kender, vagy egyéb olyan szalmafélét, a mit az egerek nem szeretvén, abba nem fészkelnek. A szalmára pedig aunyi földet ráhuzunk, hogy az — a felett — sir alakulag felhalmozodjék. Ezen tetőt több ízben ki kell egyengetni, nehogy a támadt repedéseken át az eső és hó befolyjék. Sőt még aunyi fel kell tölteni a kerületét és elvezető folyókákkal ellátni, hogy egyáltalán a víz behatolása lehető ne legyen. Még szükséges a fris levegőről is gondos-

kodni. Az pedig az által lesz biztosítva, ha a gödörnek mindkét végén egy olyan szelelő lyukat készítünk, mint az a kis zöldészes pinczéknel szokott lenni. Ekként betelelvén a méheket, azok nagyon kevés élelemmel és biztosan ki fognak teletelni.

Ezen földbe elásott méheket mindaddig nem kell kibontani, míg a tavaszi rendes meleg napok be nem következnek, a mi rendszerint Gergely napja vagyis martius közepén van; mert ezen méheink most már folyton kint maradnak.

Azonban ebből azt látjuk, hogy ugyanezt végrehajthatjuk úgy is, ha a méheket pinczébe vagy más földalatti helyiségbe rakjuk be. A feltétel mindig az leend, hogy a hely száraz, meleg és jól szellőzhető legyen. Nem szükséges azonban, hogy a helyiség okvetlenül föld alatti legyen. Lehet az házunk bármely része, még a padlás is; csak az a fentebbi kellékeknek megfelelően és zörgéstől vagy egyéb háborgatástól a méhek mentve legyenek.

Ha egyáltalán alkalmas helyiségünk nem lenne, legczél-szerűbb egy olyan téli méhest építeni, mint a milyet Oravecz György méhésztársunk a Méhészeti lapok f. évi 2-ik számában leír s a mely a felső vidéken tökéletesen biztosnak igazolta magát.

Ha valaki azonban minden áron is nyári álláson akarja méheit teletetni, annak számára leírom az én alföldi méhesemet. Ezen méhes egy 3 1/2 öl hosszú, két öl széles vályogból épült közönséges felszer volt, melynek délkeletfelőli nyílt elején oszlopokra három sor polcz volt építve. Ezen polczokon voltak elhelyezve a küönféle kaptárok. Télire a méhes eleje deszka redőnyökkel, valamint a méhesnek északkeleti része rendes ajtóval zárható volt. Mikor a keményebb hidegek kezdődtek, az ajtó előtt, valamint a nyílt oldal előtt, oszlopokat állítottam, úgy, hogy a deszkafal és oszlopok között mintegy két láb széles hézag támadt. Ezen hézagot én meghordattam szalmás trágyával, vagy murvával s így abból valóságos védőfalat építettem.

Ezen méhesemben minden kellék meglehetősen összpontosítva volt. Mert a két láb védőfal adta a meleget, de penészt nem csinált; mert a kaptárok és a deszkafal között még volt elég hézag a levegő járására.

A levegő sem fogyasztott el és mindég fris volt, mert bármint megtömük a védőfalat, az mindég üllepedett annyit, hogy folyó a levegő behatolhatott. Száraznak tökéletesen száraz volt. Az egerektől sem igen szenvedtek kaptárain; mert a méheknek télire való befalazása előtt már pár hétig éjjelre a macska oda volt zárva, a mellett egész télen fel voltak benne egérfogók állítva.

Még azon előnye is volt ezen méhesemnek, hogy a mint Januárban egy kis meleg idő mutatkozott — a védőfal lebontásával — méheimet azonnal kibocsáthattam a tisztulás végett. Mondhatom nem is sok volt nálam a pusztulás.

Ellenben a mult évben egyéb hivatalos teendőimmal elfoglaltva lévén, kéntelenségből kint telettettem. Iparkodtam én ugyan kaptárainkat jól kitömni, sőt szalmával is kibélelni, de az eleje kaptárainak teljesen nyílt lévén, a hideg miatt népeim

sokat fogyasztottak; sőt még elégséges méz mellett is elpusztultak.

Nem különben sok kárt tettek méhtörzseimben az egerek is; mert azok bizony a szalma és fa kaptárokat átrágták és a kaptárba behatolván, ott lakmározta és tanyát ütöttek.

Vannak még pavilonok is, melyek szintén alkalmasak a kitelelésre. Ezeknél csak azt említem meg, hogy nagyon czélszerű, ha ezek belsejében egy pincealaku gödör ásatik, mert ezen át — a föld melege felszállván — a pavillont kellő melegben tartja.

Szükséges azonban, hogy a pavillonak padlása legyen és nád vagy szalma tetővel birjon, mert az a meleget jobban összetartja.

De okvetlenül szükségesnek tartom, a pavillont is — a fentebb leirt módon — szalma, törek, vagy szecskával kitömött, kettős deszka falazattal körülvenni; mert csak így lesz biztos a teletetés.

**Dömötör László.**

### Magyarország marhaállománya.

A magyar királyi statisztikai hivatalban már összeállították az 1881. év elején felvett statisztikai adatokból az ország marhaállományának kimutatását. Köztudomásu, hogy ezen felvétel nagyobb pontossággal történt, mint a megelőző évekből eredő kimutatások az ország marhaállományáról s azért ez nagyobb hitelre is számíthat.

A részletes kimutatást főbb csoportok szerint kerületenkint a következőkben adjuk:

A tenyészmarha és a bika és tehének közti arány kerületenkint a következőkéző:

Kerület	Magyar fajta		Színes fajta	
	bika	tehen	bika	tehen
Dunáninnen . . . . .	2087	63,886	5230	163,938
Dunántul . . . . .	4164	194,985	3531	152,434
Duna-Tisza köze . . . . .	4162	167,548	924	30,812
Tizáninnen . . . . .	3867	150,996	1955	82,638
Tizántul . . . . .	3684	190,821	514	23,371
Tisza-Duna köze . . . . .	2862	149,470	1024	30,906
Erdély . . . . .	3790	326,408	251	11,845
<b>Főösszeg:</b>	<b>24,646</b>	<b>1,244,104</b>	<b>14,419</b>	<b>495,944</b>

A magyar fajta tekintetében az egész országban átlag 50 tehenre esik egy bika és pedig Dunáninnen 30, Dunántul 47, a Duna-Tisza közben 40, Tizáninnen 39. Tizántul 51, a Tisza-Duna közben 52 s Erdélyben 86 tehenre egy bika. A színes fajtánál ellenben az egész országban átlag már 34 tehenre esik egy bika és pedig Dunáninnen 31, Dunántul 33, Duna-Tisza közben 33, Tizáninnen 42, Tizántul 45, Tisza-Duna közben 30, Erdélyben 47 színes tehenre.

A jármos ökrök száma, fajtája és viszonyításuk a szántóföldhöz:

Kerület	J á r m o s ö k ö r			Szántóföld kat. hold	Esik 1 pár ökr holdra
	magy. fajta	színes	összesen		
Dunáninnen . . . . .	66,799	44,384	111,183	2,291,456	41·2
Dunántul . . . . .	140,175	23,154	163,329	3,773,032	46·2
Duna-Tisza köze . . . . .	96,010	2,301	98,311	3 518,243	71·5
Tizáninnen . . . . .	84,480	18,889	103,369	1,866,927	36·1
Tizántul . . . . .	116,194	7,379	123,573	2,882,498	46·6
Tisza-Duna köze . . . . .	114,530	15,131	129,661	2,802,942	43·2
Erdély . . . . .	240,318	7,298	247,616	2,631,742	20·5
<b>Főösszeg:</b>	<b>858,506</b>	<b>118,536</b>	<b>977,642</b>	<b>19,766,840</b>	<b>44·6</b>

Kütnik ebből, hogy a jármos ökr-állomány legnagyobb Erdélyben, a hol is már 20·5 holdre esik csak egy pár, azután következik a Tizán inneni kerület 36·1 holdon egy pár ökrrel, Dunáninnen 41·2, Tisza-Duna köze 43·2, Dunáninnen 46·6 holdon egy pár jármos ökrrel. Legkedvezőtlenebb a jármos ökr-állomány a Duna-Tisza közben, a hol 71·5 holdra esik csak egy pár jármos ökr.

Az összes szarvasmarhaállomány, viszonyítva területhez és lakossághoz, kerületenkint a következő:

Kerület	Bika	Tehén	Fiatál marha	Jármos ökr	Hízó marha
Dunáninnen . . . . .	7317	227,804	191,210	111,183	22,394
Dunántul . . . . .	8715	347,419	347,709	163,329	19,726
Duna-Tisza köze . . . . .	5086	198,370	210,863	98,311	17,978
Tizáninnen . . . . .	5822	233,634	180,738	103,369	12,416
Tizántul . . . . .	4198	214,192	236,582	123,583	10,451
Tisza-Duna köze . . . . .	3886	180,376	143,459	129,661	16,712
Erdély . . . . .	4041	338,253	325,483	247,610	11,286
<b>Főösszeg:</b>	<b>39,065</b>	<b>1,740,048</b>	<b>1,639,044</b>	<b>977,042</b>	<b>110,963</b>

A bivaly-állomány kerületenkint a következő: Dunáninnen 242, Dunántul 8955, Duna-Tisza köze 371, Tiszáninnen 345, Tiszántul 6559, Tisza-Duna köze 476, Erdély 76,610. Összesen 93,558.

Az összes szarvasmarhaállomány tesz e szerint:

Kerület	Összes marhák száma	Esik 1 □ myria-	
		méterre	1000 lakosra
Dunáninnen . . .	560,150	16·6	318
Dunántul . . . .	896,853	20·6	340
Duna-Tisza köze .	530,979	14·6	226
Tiszáninnen . . .	536,324	17·0	372
Tiszántul . . . .	595,555	13·4	327
Tisza-Duna köze .	477,570	13·7	274
Erdély . . . . .	1.003,289	18·0	481

Az összes juhállomány és a juhek viszonyítása a területhez és lakossághoz:

Kerület	J u h á l l o m á n y			Esik a juhekból	
	magyar	nemesített	összes	1 □ miria- méterre	1000 lakosra
Dunáninnen . . . .	333,574	895,669	1.279,188	37·09	727
Dunántul . . . . .	222,942	2.092,241	2.315,183	53·4	904
Duna-Tisza köze . .	308,372	1.268,946	1.577,348	43·5	673
Tiszáninnen . . . .	184,356	607,749	792,105	25·1	549
Tiszántul . . . . .	188,871	922,552	1.111,424	25·2	610
Tisza-Duna köze . .	683,925	208,929	892,854	25·9	516
Erdély . . . . .	1.245,602	37,210	1.282,812	23·0	615
Főösszeg:	3.217,647	6.033,266	9.240,013	33,0	673

A juhtenyésztésben tehát a lakosság számát tekintve első helyen áll a dunántuli kerület, a hol 1000 lakosra 904 drb. juh esik; aztán következnek: Dunáninnen 727, Duna-Tisza köze 673, Erdély 615, Tiszántul 610, Tisza-Duna köze 516 drb. juhval 1000 lakosra.

A kecske állomány a következő: Dunáninnen 23,461, Dunántul 11,860, Duna-Tisza köze 2,133, Tiszáninnen 10,966, Tiszántul 37,505, Tisza-Duna köze 33,396, Erdély 117,031. Összesen 236,352.

## EGYVELEG.

— A kolozsvári állandó állatkiállítás létesítésére eddig aláírtak: Sigmond Dezső 5 részvény, Báró Bánffy Ádám 5, Br. Bánffy Ernő 5, Szász Ferencz gazdatiszt 1, Simkovics Janos 1, Br. Bánffy György 5, Béli Gergely 2, Paget János 1, K. Biasini Domokos 1, Bokros Elek 2, Gr. Béli Kálmán 2, Gr. Bethlen Dániel 1, Püspöki Lajos gazdatiszt 1, Simon Kálmán 2, Bozsoki Leopold 1, Br. Kemény János 1, Gr. Bethlen Gergely 2, Br. Bánffy Farkas 5, Br. Bánffy Zoltán 5, Dr. Winkler Frigyes 1, Br. Kemény György 1, Hutflesz Károly 4, Seethal Ferencz 2, Korbuly Bogdán 5, Gámán Zsigmond 1, Tolnay Regináld 5, K.-lónai gazdaság 5, Gr. Teleki Károly 5, Siko Kanut 2, Gr. Bethlen Károly 5, Br. Bornemisza Károly 1, Gr. Vass Béla 5, Ifj. Gr. Bethlen Gábor 1, Gyarmathy Zsigmond 1, Szabó József 2, Gr. Kun Károly 1, Ferenczi Miklós 1, Bartha Miklós 1, Szacsavay Sándor 1, Ferenczi Lajos 1, Gr. Haller Jenő 10, Gr. Kornis Albert 1, Betegh Sándor 1, Klein Frigyes 1, Gr. Béli Ákos 2, Erdélyi gazd. egyesület 20, Br. Bánffy Albert 5, Betegh Imre 1, Weér Dezső 1, Gr. Kornis Victor 2, Gr. Bethlen András 1, Mikolay István 2, Sárosy Pál 1, Gr. Bethlen Pál 2, Pötrichevich Horváth Kálmán 5, ifj. Petki Ferencz 1, Dr. Csiki Samu 2, Matskási Sámuel 1, ifj. Lászlóczi Péter 1, Pa-

taki István 1, Kondász Ferencz 1, Nik Pál 1, Marschalkó István 1, Varkoly János 1, Balázs György 1, Benigni Sámuel 4, Br. Bánffy Dezső 1, Gr. Lázár Jenő 10, Gr. Vass Albert 5, Gr. Bethlen Bálint 2, Fehérvári Károly 1, Floth Adolf 1, Gr. Teleki Géza 5, ifj. Lészai Ferencz 1, Br. Bánffy Dániel 1, Tisza László 2, Gr. Bethlen Béla 1, Tóth Abel 1, Br. Wesselényi Miklós 4, Mátyás Áron 1, Székely János 1, Rosenberger Bernát 2, Fon Mór 1, Kosa János 1, Gotthard Zsigmond 1, Báró Györfly Lajos 1, Br. Györfly Pál 1, Hirschmann Izsák 1, Benedek Zsigmond 1, Gróf Kálnoky Dénes 1, P. Horváth Gábor 2, Barcsay Domokos 3, Korbuly Géza 3, — összesen 224 részvény.

— Veszedelemes katalógus! Egy vidéki gazd. egyesület hivatalos lapjában részletesen van közölve az általa Sz—n rendezett kertészeti kiállításnak költségjegyzéke, hol VIII-ik sz. alatt a következő nevezetes tételt találjuk: „Diszítéshez szükséges papir, tábla papir, katalógushoz írópapir és lőpor!” A látogató közönségnek mindenestre nem csekély bátorságára mutat, hogy e robbanó névjegyzékből 4 frt 80 kr. árát megvett, a mi a bevételek között van bizonyítva.

— A hunyadmegyei kaszagyártásról igen érdekes adatokat közölt Kerpely Antal a mérnök- és építész egyesület közelebbi ülésében. Kerpely először is a kaszagyártás-

nak különösen hazánkra való nagy fontosságát fejtegette, ugy mezőgazdasági, mint tisztán gyáripari és kereskedelmi szempontokból. A Hunyadmegye Kudsir helységében előállított aczél teljesen alkalmas a kaszagyártásra. Előadó ezután ismerteti a jó kaszát, mely kemény, ruganyos és szívós kell hogy legyen s legjobb próbája a kiverés által való élesítési módszer. Ismerteti a kaszáknak készitési módját s bemutatja amaz átmeneti részeket, melyeket a kaszagyártásnál készitenek az egyes munkások, mig nem a kasza teljesen készen van s forgalomba hozható, ismerteti a kovácsolási, simítási, fényesítési és élesítési munkálatokat; beszél az edzési műveletekről, valamint a penge futtatásáról. E beható ismertetés után elmondja, mily számos alakban gyártják a kaszákat. Több mint 200 alakú kaszát hoznak forgalomba s csak Magyarországon 180-féle alakban gyártják a kaszákat, csak hogy az egyes vidékek különféle kívánságának eleget tegyenek; előadó beszél ez alakok egynémelyikéről és végül elmondja, hogy a kaszát a munkafelosztás elve szerint 17 munkás készitile s 17 ember egy gyárban évenként 60—70,000 kaszát készitethet el, miután pedig hazánkban évenként körülbelül 6—7 száz ezer darabra rug a kaszaszükséglet, azt hiszi, hogy hazánkban 10 gyár fentállhatna.

(Magyar föld.)

## VIDÉKI GAZDASÁGI TUDÓSÍTÁS.

Lesnyek, 1881. decz. 15.

A cséplést jó korán bevégeztük, de oly csekély szemet adott, hogy mondhatni a gazda megvásárolta gabonáját. A buza, rozs 30 kevés kalangyánként 18—20 litert adott; az árpa, zab, búkköny 22—25 litert. El lehet gondolni, hogy mily üres volt a kalász, a mikor egy 8 löerejű jó karban levő gőzcséplőgéppel reggeli 6-tól—8 óráig 3 zsák tiszta búzát adott ki. Széna bőven van, mondhatni háromszorta több a tavalinál. Az ősztetéseket kellő időben nem végezhetjük a sok esőzés miatt, a mikor már megszűnt az esőzés, beállottak a hideg éjjelek, annyira megfagyaszta a föld rétegét, hogy a megszántott földeket 9—10 óráig boroálni nem lehetett, azután ha kiengedett, épen mintha sárt taposott volna a marha. Fengeri kevés volt, a mi pedig a Maros mentén volt, nagy része eretlen maradt, paszuly és disznó dinnye épen semmi. Ugy szintén répa és burgonya gyöngén fizetett és aprón maradt, daczára a gondos mivélésnek. Házi állataink mind egészségesek. Időjárásunk nem kedvező, rossz hatással van a lagy és keleti szelek az ősztetésre, ugy a nagyon gyeuge repeze vetésekre is. Gabna árak emelkedőben vannak, buza 30 liter 2.80—3.00 frt, rozs 1.80—2.00 frt, törökbuza 1.50—1.60 frt 60 kr, árpa és zab rendes ár. Legdrágább a tűzi fa, melynek köbmétere 2 frt 80 kr. Végül megemlítésre méltó a hő szilvatermés, mi mellett az is bizonyít, hogy egyes üzerek 20,000—40,000 véka szilvát összeszedtek, mit részben pálinkának, részben szilvaiznek használtak fel. Vannak azonban egyes birtokosok is, hogy 50—60 akó tiszta 12—16 fokos pálinkát főztek; 1 fokot akonként 80 kiral fizetik.

Dráguss Lajos.

## Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1881. december 18-ától december 24 éig.

Buza szilárd üzlet, forgalom 45,000 metermázsa, ár 12.30 frt.

Rosz gyenge üzlet, forgalom 3000 metermázsa, ár 8.60 frt.

Árpa lanyha üzlet, forgalom 5000 metermázsa, ár: takarmányárpa 7.30 frt, seres árpa 9 frt.

Zab lanyha üzlet, forgalom 4000 metermázsa, ár 7 frt 60 kr.

Törökbuza szilárd üzlet, forgalom 10,000 metermázsa ár 6.80 frt.

Gyapju. A legu'őbbi üzleti hét forgalma felette jelentelen volt, mivel csupán egy urasági tétel, körülbelül 200 mm. egy nyiretű valamivel 90 frton felül s mintegy 50 mm. posztógyapju valamivel 90 frton alul vásároltatott külföldi számlára. Az ugynevezett ujévi vásárra érkezett egy-két belföldi vevő csak keveset vásárolt.

## Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest d.c. 24. | Bécs dec. 24.

Buza . . . . .	12.25—12.40 frt	11.70—13.30 frt
Rosz . . . . .	8.00—8.65 frt	9.20—9.90 frt
Árpa, takarmány . . . . .	6.75—7.00 frt	7.50—8.00 frt
Árpa, szeszfőzésre . . . . .	7.40—7.80 frt	8.60—9.40 frt
Árpa, seres . . . . .	8.00—8.20 frt	9.75—10.75 frt
Zab . . . . .	6.90—8.25 frt	8.00—8.30 frt
Törökbuza . . . . .	6.70—7.14 frt	7.30—8.00 frt

Budapesti marhavásár dec. 22-ikén. Összes felhajtás 1454 db. nagy és 568 apró marha. Ebből eladott 19 db. bika, 687 db. ökör, 574 db. vágó tehén, 142 db. fejős tehén, 37 drb. bival, 440 drb. borju, 128 drb. bárány. Árak: bika darabonként 56—118 frt, ökör páronként 175—400 frt, vágó tehén páronként 125—300 frt, fejős tehén darabonként 85—200 frt, bival páronként 140—260 frt borju darabonként 11—37 frt, bárány páronként 7—9 frt. Húsarak 100 kilonként: ökörhús 49—53 1/2 frt, tehénhús 47—50 frt, borjuhús 70—90 frt, bivalhús 45—48 frt.

Bécsi marhavásár decz. 20-ikén. Összes felhajtás 2347 drb és pedig 1380 drb. magyar, 309 drb. lengyel és 658 drb. német fajta, melyből 2286 drb. ökör, 20 drb. tehén, 82 drb. bika és 9 db. bival. Árak 100 kilonként magyar hizó 51—62 frt, lengyel 52—57 frt, német 51—62 frt, tehén 48—50 frt, bika 50—55 frt, bival 44 frt. Lábán darabonként 110—237 frt fizettek.

Köbányai sertésvásár dec. 24-én. (Az első magyar serteshizláló és kölcsönfellegező részvénytársaság jelentése.) Ugy mint minden évben a karácsonyi héten a kivők a piacot nem látogattak s így a forgalom csakis a bécsi és budapesti piacok szükségletére volt utalva. Mindazonáltal az árak jó tartattak és csakis vidéki sertések ára, melyek silány minőségben és nagy mennyiségekben hajtattak fel, csökkent 2 frittal. Hét zárattal, szilárd volt az üzlet iránya.

Jegyzett árak: magyar válogatott árú 280—320 klg. nehéz 59—60 1/2 kr., 180—250 klg. nehéz 58—59 1/2 kr. Öreg 320 klg. tül 58—59 kr., vidéki sertés 53—55 kr. Sírniai 58—58 1/2 kr. Transilban: szerbiai 54 1/2—58 3/4 kr., romániai silány minőségű 50—52 1/2 kr., nehézek 59 kr., tuskós 50—55 3/4 kr tiszta klgként.

Takarmány árak: tengeri bánáti 6-90 frt, román 7-00 frt, árpa 7.60 frt. Helyi állomány: decz. 16-án maradt: 56,539 drb; hozzá hajtatott: alvidékről kövér 4800 db., sovány 690 db., Szerbiából 1360 drb., Romániából 451 drb., m. államvasutal kövér 360 drb., sovány 1016 drb., vidéki elhajtás 49 drb., budai vámoknál 323 drb., együtt 9049 drb., összesen 65,588 drb. Elhajtattott: Felvidékre 197 drb., Bécsbe (m. h. 207 drb.) 3035 drb., Csehországba 349 drb., Bodenbachon át 1883 drb., Ruttkán át 306 drb., Budapesti fogyasztás 3245 drb., kültelki fogyasztás 90 drb., Kőbányai szalonakészítők 120 drb., összesen 4225 drb., marad állomány 56,363 drb. A részvény szállásokban 16,945 drb. van elhelyezve.

Az egészségrendőri és transito szállásokban decz. 16-án maradt 13,225 db., hozzáhajtatott: szerbiai 1360 db., romániai 451 db., együtt 1151 db., összesen 15036 db., elhajtattott 2045 drb., marad állomány 12,988 drb. és pedig 4982 db. szerb és 8005 db. román. Az egészségi vizsgálatnál eddig 3614 drb. a fogyasztás alól kivonatott és technikai czélokra feldolgoztatott.

Disznózsir: kész áru hordóval együtt  $73\frac{1}{2}$ — $74\frac{3}{4}$  frt, Deczember-Január havi kötésben hordó nélkül 71 frt.

Szalonna: vidéki szalonna  $58\frac{1}{2}$  frt, városi áru 66 frt füstölt szalonna 72—73 frt.

Bécsi sertésvásár decz. 20-ikán. Összes felhajtás 4020 drb. és pedig 996 drb. nehéz, 1181 drb. közepnehéz és 1843 drb. süldő; melyből 1751 drb. magyar, 1843 drb. orosz-lengyel, 314 drb. szerb és 112 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 53—55 frt, közepnehéz 48—52 frt, süldő 30—42 frt; szalonna és zsir 70—73 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

### Hirdetés.

Lóhere, luczerna, baltaczimmagot, valamint bármilyen néven nevezendő vetésre alkalmas gazdasági magvakat legmagosabb árak mellett vásárolnak

**Wolfner és Weisz,**  
magkereskedők.

Bécs, I. Wallfischgasse 11. sz., hova szives ajánlatok (24.) minta kíséretében intézendők. (14—14.)

## Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahús
Á r a k r a j o z á r o k b a n											
Bassterone	dec. 20	800	650	600	—	290	500	210	70	320	36
Brassó	dec. 16	860	580	490	480	250	460	285	—	248	44
Colk-Szereda	dec. 21	875	—	575	450	300	550	210	70	250	32
Bécs		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Déva*	dec. 17	1150	910	820	—	500	750	305	125	230	44
Erzsébetváros	dec. 17	750	625	500	—	160	400	300	160	300	44
Fogaras	dec. 16	258	—	623	—	272	594	225	90	245	42
K.-Fehérvár	dec. 17	1057	975	700	—	840	630	250	150	240	46
Gy.-Rz.-Miklós	dec. 17	1075	—	650	625	300	600	280	60	160	32
Kolozsvár	dec. 22	760	—	490	—	260	450	250	240	350	46
M.-Vásárhely	dec. 22	1025	810	780	615	300	590	325	190	450	40
Nagy-Enyed	dec. 22	945	775	640	—	179	400	340	200	288	40
N.-Szében	dec. 23	810	690	500	—	280	480	170	100	375	48
Szegvár	dec. 15	675	430	455	—	255	450	130	70	200	44
S.-Sz.-György		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	dec. 22	$737\frac{1}{2}$	575	$487\frac{1}{2}$	—	$282\frac{1}{2}$	475	200	100	300	36
Sz.-udvarhely	dec. 20	750	600	500	—	275	450	240	40	220	40

\*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

### Mellékletek

100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akárhányszor változtathatják.

### Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél										
	fizetendő forint										
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24	1-30	1-36	1-42	1-52	
$\frac{1}{16}$ v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
$\frac{1}{8}$ v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
$\frac{1}{16}$ v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
$\frac{1}{8}$ v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
$\frac{1}{16}$ v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.